

Oświadczenie złożone przez senatora Ryszarda Knosalę na 48. posiedzeniu Senatu w dniu 4 lutego 2010 r.

Oświadczenie skierowane do minister pracy i polityki społecznej Jolanty Fedak

Jak wynika z ostatnich doniesień medialnych, niektóre samorządy lokalne nie zdołały wypłacić w terminie świadczeń rodzinnych wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 23 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Zadanie to realizowane jest przez gminy jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. W konsekwencji to na gminach ciąży zarówno obowiązek ustalania prawa do świadczeń (wydawanie decyzji administracyjnych), jak również ich faktycznej wypłaty osobom uprawnionym. Środki na realizację wskazanego zadania pochodzą z dotacji celowej budżetu państwa i powinny być regularnie przekazywane z budżetu państwa do budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

W ostatnich miesiącach ubiegłego roku miały miejsce pewne zakłócenia w terminowym wypłacaniu środków, przy czym wskazywane są różnorakie przyczyny takiej sytuacji. Zdaniem strony samorządowej, opóźnienia w wypłacie wynikają z nieterminowego przekazania środków z budżetu państwa lub też z przekazania środków w niewystarczającej wysokości. Inną przyczyną może być fakt wejścia w życie z dniem 1 listopada 2009 r. nowego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się, stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych. Na mocy tego rozporządzenia dokonano podwyżki wypłacanych świadczeń i możliwe, że nie wszystkie samorządy zdążyły wystąpić na czas o zapewnienie środków w odpowiedniej wysokości.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określa ogólny termin wypłaty świadczeń wskazując w art. 26, że wypłaca się je nie później niż do ostatniego dnia miesiąca, za który przyznane zostało świadczenie rodzinne. Wyjątek dotyczy wniosków w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych obejmujących dany miesiąc, złożonych po dziesiątym dniu tego miesiąca. Termin wypłaty świadczenia przesuwają się wtedy do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono taki wniosek.

Jak wynika z praktyki, niektóre samorządy ustaliły na własne potrzeby inne terminy wypłaty świadczeń. Zmiany te z zasady są bardziej korzystne dla osób uprawnionych do świadczeń, ponieważ mogą one liczyć na otrzymanie pomocy we wcześniejszym terminie, niżeli wynikałoby to z przepisów ustawy. Harmonogram przekazywania środków z budżetu państwa jest jednakże dopasowany do ogólnego terminu ustawowego, dlatego realna staje się sytuacja, w której dany samorząd nie będzie posiadał środków na wypłatę świadczeń w terminie przez siebie ustalonym. Wystąpienie takiego zdarzenia, mimo iż formalnie nie narusza dyspozycji ustawowej, może być odbierane przez opinię publiczną jako nieterminowa wypłata świadczeń.

Niezależnie jednak od przyczyn leżących u podstaw powstałych uchybień, jak też niezależnie od tego, czy naruszenie dotyczy terminu ustawowego, czy też terminu ustanowionego wewnątrz przez dany samorząd, nie ulega wątpliwości, że sytuacja taka nie powinna mieć miejsca. Niedotrzymywanie zobowiązań przez organy administracji publicznej podważa zaufanie społeczne do państwa i całego systemu administracji publicznej. W tym konkretnym przypadku szczególnie istotne jest, że wypłacane świadczenia niejednokrotnie stanowią dla uprawnionych ważne źródło utrzymania. Dlatego nawet kilkudniowe opóźnienia w ich wypłacie mogą być dla tych osób problemem o charakterze egzystencjalnym.

Mając to na uwadze, zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o podjęcie działań, które zapobiegą wystąpieniu podobnych sytuacji w przyszłości. Proszę ponadto o informację o faktycznej skali tego zjawiska (za ostatni kwartał 2009 r.), jak również o informację, czy opisane nieprawidłowości dotyczą przekroczenia terminów ustawowych, czy jedynie terminów ustanowionych przez samorządy.

Z wyrazami szacunku
Ryszard Knosala